

КРИТЕРІЇ ФОРМУВАННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ РІВНЯ ГЛОБАЛЬНОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ КРАЇН

У сучасному світі існує велика кількість міжнародних рейтингів та оцінок рівня економічного розвитку країн. Найбільш розповсюдженими є глобальні дослідження, що проведені авторитетними організаціями і широко використовуються для визначення соціально-економічного, політичного та культурного позицій в різних країнах [3, с.103; 4, с. 365].

Одним з таких рейтингів є глобальне дослідження рівня конкурентоспроможності та ранжування країн світу за показником економічної конкурентоспроможності, що проводиться Всесвітнім економічним форумом [2, с 35].

У звіті про глобальну конкурентоспроможність країни ранжуються за показником індекс глобальної конкурентоспроможності, який враховує складність економічних процесів і представляє виважене середнє значення з понад 100 різних компонентів, кожен з яких відбиває один з аспектів конкурентоспроможності. Всі ці компоненти згруповані у 12 ключових складових конкурентоспроможності, які тісно між собою взаємопов'язані та можуть сприяти як посиленню одна одній, так і взаємному послабленню: субіндекс "базові вимоги" (інституції, інфраструктура, макроекономічне середовище, охорона здоров'я та початкова освіта); субіндекс "підсилувачі ефективності" (вища освіта та професійна підготовка, ефективність ринку товарів, ефективність ринку праці, рівень розвитку фінансового ринку, технологічна готовність, розмір ринку); субіндекс "фактори розвитку та інноваційного потенціалу" (рівень розвитку бізнесу, інновації) [7].

Усі складові індексу глобальної конкурентоспроможності певною мірою мають значення для усіх економік світу, хоча по-різному можуть впливати на рівень розвитку різних країн. Тому зростання економік було розмежовано на 3 стадії розвитку [5, с. 72]:

1. Країни з факторно-орієнтованою економікою, які конкурують між собою за рахунок забезпеченості ресурсами (робочою силою та корисними копалинами). Збереження конкурентоспроможності на цій стадії розвитку економіки в більшій мірі залежить від 4-х факторів: стабільного фінансування державних і приватних інститутів, добре розвиненої інфраструктури, макроекономічної стабільності та стану здоров'я робочої сили, що має, принаймні, базову освіту. Підприємства таких країн конкурують через показники цін.

2. Країни, в яких економічне зростання залежить від їх ефективності [8, с. 178]. У таких економіках запорукою успіху стає впровадження більш ефективних виробничих процесів та підвищення якості продукції. Ключовими факторами успіху даної стадії розвитку служать 6 факторів:

– якість вищої освіти та професійної підготовки, що полягає у створенні резерву освічених працівників, котрі будуть у змозі виконувати складні завдання, легко адаптовуючись до мінливого економічного середовища;

– ефективність ринку товарів та послуг, котрий існує на умовах попиту-пропозиції та сприяє ринковій конкуренції на внутрішньому і зовнішньому ринках, а відтак – підвищуватиме продуктивність бізнесу;

– належний рівень функціонування та гнучкості ринку праці, що стимулюватиме ефективне використання працівників у різних секторах економіки та створюватиме необхідну мотивацію для максимальної їх самовіддачі на робочих місцях;

– розвиненість фінансового ринку, завданням якого є спрямування ресурсів на підприємницькі або інвестиційні проекти з найбільш очікуваною нормою прибутковості;

– здатність до швидкого переймання та використання різноманітних технологій у повсякденній діяльності та виробничих процесах задля підвищення ефективності й забезпечення інновацій;

– еміність внутрішнього й зовнішнього ринків, максимально можливе використання яких дозволить підвищити продуктивність та скористатися так званім ефектом економії на масштабі.

3. Країни з інноваційно-орієнтованою економікою. Даний етап розвитку країн характерний тим, що основу їх конкуренції складають нові або унікальні види продукції, послуг, моделі чи процеси. Визначальними факторами для третьої стадії розвитку економіки є наявність високорозвинених процесів та бізнес-моделей, що поширюються по всіх секторах економіки та сприяють виникненню комплексних і своєчасних бізнес-процесів у всіх галузях, а також створення та запровадження новітніх технологій [6, с. 115].

Позиції країн у глобальному рейтингу дозволяють аналізувати і вдосконалювати чинники зростання міжнародної конкурентоспроможності [1, с.170]. Вони дають змогу виявляти глибинні причини та взаємозв'язки економічних показників, стимулювати дискусії поміж зацікавлених осіб щодо оптимальних стратегій та методів, здатних допомогти країнам здолати перешкоди на їх шляху до зміцнення власної конкурентоспроможності, переймаючи досвід та навчаючись новим практикам задля власного зростання.

Список використаних джерел

1. Бугай О. (2013). Ліквідність та платоспроможність: економічна суть та експертна оцінка. Галицький економічний вісник, (3), 169-173.
2. Вовк В.М., Строньска-Земанн Й. Глобальна конкурентоспроможність як стимул до розвитку країн: тематичне дослідження для України та Польщі. Економіка сьогодні: проблеми моделювання та управління : матеріали X Міжнар. наук.-практ. інтернет-конф. (м. Полтава, 19–20 лист. 2020 р.). Полтава: ПУЕТ, 2021. С. 35-38.
3. Гуцайлюк З. В., Валович, М. З., Вовк, В. М., Загородній, А. Г., Королюк, Т. М., Крупка, Я. Д., ... & Федорович, Р. В. (2011). Економічні ризики: фінансово-обліково-аналітичний аспекти: монографія/за ред. докт. екон. наук, проф. ЗВ Гуцайлюка. Тернопіль: ТНТУ ім. І Пулюя, 2011. 200 с.
4. Klapkiv, Y. (2016). A strategy of institutional development in the market of insurance. Scientific bulletin Polesie, 4(8)/1, 361-365.
5. Klapkiv Y, Vovk V, Klapkiv L. Comparative Analysis of the Health Care Institutions' Competitiveness Level. Montenegrin Journal of Economics. 2020. No 16 (3). P.69-82.
6. Putsenteilo, P., Klapkiv, Y., & Vovk, V. (2019). Adaptation processes of the agrarian sector for realization of the existing potential. Economic Sciences for Agribusiness and Rural Economy, 112-117.
7. The Global Competitiveness Report 2019, <https://www.weforum.org>.
8. Vovk V, Levitska S, Łukasik A, Ostrowski J, Gawęda K. Competitiveness of health facilities—accounting and analytical approach. Medycyna ogólna i nauki o zdrowiu. 2018. Tom 24. Nr 3. S.176–183.